

Εικόνα 1. Απόφοιτοι Σχολ. έτους 1929-30. Αρχείο Δαφνή, Γ.Α.Κ. Κέρκυρας.

Δημόσια Εμπορική Σχολή Κέρκυρας.

Μια επαγγελματική σχολή στα Ιόνια Νησιά

στις αρχές του 20^{ού} αιώνα

Παρασκευή Ζούμπου

Η Εμπορική Σχολή Κερκύρας ιδρύθηκε με πρωτοβουλία του Εμπορικού Συλλόγου Κερκύρας και κυρίως χάρη στις προσπάθειες του τότε Προέδρου του Συλλόγου, του Κερκυραίου βιομήχανου Κωνσταντίνου Ασπιώτη. Στόχος ήταν οι πτυχιούχοι της να καλύπτουν τις ανάγκες των εμπορικών επιχειρήσεων, των βιομηχανιών και των Τραπεζών του νησιού για εξειδικευμένο προσωπικό.

Ήταν η 5^η Εμπορική Σχολή που ιδρύθηκε στην Ελλάδα με Βασιλικό Διάταγμα της 9ης Ιουλίου 1908, το οποίο δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 184/12-7-1908.

Η «Δημοσία Εμπορική Σχολή εν Κερκύρα» από την ίδρυσή της και για δύο χρόνια (1908 έως 1910) υπαγόταν στο Υπουργείο Παιδείας. Όταν το 1910 ιδρύθηκε το Υπουργείο Γεωργίας, Εμπορίου και Βιομηχανίας (μετέπειτα Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας), πέρασε στη δική του αρμοδιότητα. Το 1938 εντάχθηκε ξανά στο δυναμικό του Υπουργείου Παιδείας (1938/39 έως 1961/62). Ως εκπαιδευτικό ίδρυμα υπαγόμενο στο Υπουργείο Παιδείας, το σχολικό έτος 1961/62 μετατράπηκε σε «Μικτόν Εξατάξιον Οικονομικόν Γυμνάσιον εν Κερκύρα» και το 1969/70 σε «Οικονομικόν Γυμνάσιον Κερκύρας» επωνυμία με την οποία παρέμεινε μέχρι την κατάργησή του, το 1977.

Η Εμπορική Σχολή αρχικά στεγάστηκε σε ένα μικρό χώρο στην οδό Ακαδημίας, δίπλα στο κτήριο

του σημερινού 2ου Γυμνασίου. Εν συνεχεία στεγάστηκε στην οικία Πέτροβιτς, στη λεωφόρο Αλεξάνδρας 8. Από το σχολ. έτος 1924/25 μέχρι το 1928/29 στεγάστηκε στα Ανάκτορα. Από το Σεπτέμβριο του 1929, που είχε υπογραφεί το πρώτο συμβόλαιο με την οικογένεια Καρακαντά, η Σχολή στεγάστηκε στο οίκημα Γιωτοπούλου – ιδιοκτησία Αντίοπης Καρακαντά, στη διασταύρωση των οδών Σπυρίδωνος Σαμάρια και Ιακώβου Πολυλά.

Παρά την έλλειψη οργάνωσης τα πρώτα χρόνια, κάποιοι από τους πρώτους διδάξαντες στην Ε. Σ. Κ. ήταν πολύ σημαντικά πρόσωπα. Ο Κάρλος Δελαπαλούδ (1849-1924), γυμναστής, ήταν Ελβετός απόφοιτος της Γυμναστικής Ακαδημίας της Γενεύης. Το 1893 ίδρυσε τον Κερκυραϊκό Γυμναστικό Σύλλογο. Ήταν ο πρώτος γυμναστής της Ε. Σ. Κ. Στη Σχολή δίδαξαν επίσης ο Αρίστος Μοναστηριώτης (1876-1949), Κερκυραίος συνθέτης, θεωρητικός, μελοποιός πολυφωνικής εκκλησιαστικής μουσικής, πιανίστας· ο Γεώργιος Σαμαρτζής (1868-1925), σπουδαίος Κερκυραίος ζωγράφος και μουσικός· ο έγκριτος νομικός Αντώνιος Κογεβίνας· ο Σπυρίδων Παπαναστασάτος, εξάιρετος οικονομολόγος, που ήταν ο πρώτος καθηγητής Εμπορικών μαθημάτων της Σχολής, αλλά είχε υπάρξει και μαθητής από το πρώτο έτος λειτουργίας της Σχολής, το 1908/09. Επίσης, το 1946 ανέλαβε υπηρεσία η καθηγήτρια Εμπορικών Έρση Βελλιανίτου, η οποία είναι η πρώτη γυναίκα εμποριολόγος που διορίστηκε σε ελληνικό σχολείο.

*Εικόνα 2.
Το κτήριο
της Εμπορικής Σχολής.*

Στην Εμπορική Σχολή Κερκύρας φοιτούσαν κυρίως Κερκυραίοι μαθητές, αλλά όχι μόνο. Συνολικά οι μη Κερκυραίοι ήταν το 15% των μαθητών.

Αυτοί οι μαθητές προέρχονταν πρώτα πρώτα από τα άλλα Ιόνια νησιά. Αυτό συνέβαινε επειδή δεν υπήρχε μεν άλλη αντίστοιχη σχολή σε κάποιο από αυτά, αλλά κυρίως επειδή υπήρχαν οικογένειες από άλλα νησιά του Ιονίου που είχαν μετακινηθεί στην Κέρκυρα για επαγγελματικούς λόγους. Έτσι, φοίτησαν στη διάρκεια των 56 ετών λειτουργίας της Σχολής 44 μαθητές από τους Παξούς, 9 από τη Λευκάδα, 21 από την Κεφαλλονιά, 2 από τη Ζάκυνθο και 7 από την Ιθάκη. Επίσης φοίτησαν 65 μαθητές από την Ήπειρο (η Εμπορική Σχολή Ιωαννίνων ιδρύθηκε αρκετά αργότερα), 6 από την

Πελοπόννησο, 23 από άλλες περιοχές της Ελλάδας, 15 από τη Μ. Ασία, 5 από την Αρμενία, 2 από τη Μάλτα (υπήρχαν κι άλλοι μαθητές Μαλτέζικης καταγωγής, αλλά στη Σχολή έχουν καταγραφεί ως πολίτες Κερκυραίοι), 7 αλλοδαποί από άλλες Ευρωπαϊκές χώρες και 112 από την Αλβανία. Ιδιαίτερη μνεία πρέπει να γίνει σ' αυτούς τους 112 μαθητές που ήταν Αλβανοί υπήκοοι. Στα Ενδεικτικά τους το αναγραφόμενο θρήσκευμα είναι «χριστιανοί ορθόδοξοι». Αυτό μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι ήταν παιδιά ελληνικής καταγωγής, που ζούσαν στις ελληνόφωνες μειονοτικές περιοχές της Αλβανίας και γι' αυτό ήταν Αλβανικής υπηκοότητας. Για να εγγραφούν, προσκόμιζαν στη Σχολή πιστοποιητικό του ιερέα της περιοχής τους, που βεβαίωνε τον αριθμό μητρώου αρρένων, την ημερομηνία

Εικόνα 3.
Πτυχίο 1945.

νία και τον τόπο γέννησης. Τα περισσότερα από αυτά τα παιδιά ήταν οικότροφοι της Κερκυραϊκής σχολής και τους χορηγούσε υποτροφίες το Υπουργείο Εξωτερικών.

Η Εμπορική Σχολή ήταν σχολείο μικρότερο σε αριθμό μαθητών από τα άλλα σχολεία Μέσης Εκπαίδευσης της Κέρκυρας. Σε έγγραφο του 1958, με το οποίο ο Διευθυντής ζητάει να επιβαρυνθεί η Σχολή με μικρότερο ποσό για τα έξοδα των γυμναστικών επιδείξεων, αναφέρεται ότι το Α' Αρρένων έχει δύναμη 560 μαθητών, το Β' Αρρένων 500, το Γυμνάσιο Θηλέων 410 και η Εμπορική Σχολή 160.

Τα τρία πρώτα χρόνια της λειτουργίας της είχε μόνο αγόρια μαθητές. Κορίτσια άρχισαν να φοιτούσαν από το σχολικό έτος 1911/1912. Από το 1908/09 μέχρι το 1961/62, συνολικά εγγράφησαν στην Α' τάξη 2118 μαθητές. Από αυτούς 1481 ήταν αγόρια και 637 ήταν κορίτσια (69,9% αγόρια και 30,1% κορίτσια). Αξιοσημείωτο είναι ότι τα κορίτσια ήταν λιγότερα από τα αγόρια σχεδόν σε όλη τη διάρκεια της λειτουργίας της Σχολής.

Από τη Σχολή πήραν Πτυχίο το 47,2% των φοιτησάντων αγοριών και το 53,8% των κοριτσιών. Αυτό οφείλεται σε δύο κυρίως λόγους. Αφ' ενός είχε μεγάλο βαθμό δυσκολίας το πρόγραμμα σπου-

Εικόνα 4.
Πηδίκιο Εμπορικής.

δών, αλλά και η αξιολόγηση των μαθητών γινόταν με ιδιαίτερη αυστηρότητα. Αφ' ετέρου οι οικογένειες πολλών μαθητών αντιμετώπιζαν οικονομικές δυσκολίες. Η εκπαίδευση στην Εμπορική Σχολή - όπως και σε όλα τα δημόσια σχολεία - μέχρι το 1964 δεν ήταν δωρεάν. Πολλοί μαθητές διέκοπταν τη φοίτηση, γιατί οι οικογένειες δεν μπορούσαν να πληρώσουν τα δίδακτρα και τα τέλη για εγγραφή αλλά και για κάθε πιστοποιητικό που έπαιρναν. Μαθητές αποκλείστηκαν από τις εξετάσεις του Ιουνίου, επειδή δεν είχαν πληρώσει την τελευταία δόση των διδάκτρων.

Οι Εμπορικές Σχολές ήταν μεν επαγγελματικές σχολές, αλλά σύμφωνα με το Νόμο «Περί συστάσεως Εμπορικών σχολών» ανήκαν «εις την τάξιν των εκπαιδευτηρίων της μέσης εκπαίδευσως» και «ο εσωτερικός κανονισμός των γυμνασίων ισχύει και δια τας εμπορικής σχολάς». Επομένως, σε γενικές γραμμές οι δραστηριότητες της Σχολής ήταν παρόμοιες με των Γυμνασίων. Συμμετείχαν σε παρελάσεις, λιτανείες και αθλητικές εκδηλώσεις, γινόταν Κυριακάτικος εκκλησιασμός, η σχολική ζωή

βασίζονταν σε κανονισμό και βέβαια αστυνομούνταν οι μαθητές εντός και εκτός σχολείου, όπως οι μαθητές όλων των σχολείων την εποχή κατά την οποία λειτουργούσε η Εμπορική Σχολή.

Στις Εμπορικές Σχολές διδάσκονταν και μαθήματα που διδάσκονταν στα Γυμνάσια. Όμως, το αναλυτικό πρόγραμμα των Ε. Σ. διέφερε από αυτό των Γυμνασίων σε δύο τομείς: διδάσκονταν 1. πολλά μαθήματα ειδικότητας (οικονομικά - εμπορικά) και 2. πάνω από μία ξένες γλώσσες (με εξαίρεση τα τελευταία επτά χρόνια). Να επισημάνω ότι παρ' όλο που δεν επρόκειτο για Γυμνάσιο αλλά για Σχολή επαγγελματική, στο μάθημα «Ελληνικά» διδάσκονταν και Αρχαία (και από πρωτότυπο και από μετάφραση) και Νέα Ελληνικά, όπως θα δούμε παρακάτω. Το μάθημα αυτό όμως δεν είχε τα ίδια κείμενα με το αντίστοιχο των Γυμνασίων, αλλά επιλέγονταν κείμενα σχετικά με το εμπόριο και τον (τεχνικό κυρίως) πολιτισμό. Ωστόσο, από το τέλος της δεκαετίας του '40 παρατηρούμε ότι στα θεωρητικά μαθήματα τείνουν να εισαχθούν στις Ε. Σ. τα βιβλία που χρησιμοποιούνται και στα Γυμνάσια. Εξέχουσα θέση κατείχε στο πρόγραμμα της Σχολής η διδασκαλία ξένων γλωσσών. Ανάλογα με το πρόγραμμα σπουδών που ίσχυε κατά περιόδους, διδάσκονταν αγγλικά, γαλλικά, γερμανικά και ιταλικά. Υπήρχε μία υποχρεωτική ξένη γλώσσα (γαλλικά ή αγγλικά) και γλώσσες ως κατ' επιλογήν μαθήματα. Αυτός ήταν ένας από τους λόγους που πολλά κορίτσια επέλεγαν τη φοίτηση στη Σχολή αυτή. Πολλές απόφοιτες εργάζονταν διδάσκοντας ξένες γλώσσες.

Στα 56 χρόνια της λειτουργίας της με τους πτυχιούχους της η Εμπορική Σχολή της Κέρκυρας πέτυχε τον αρχικό στόχο της ίδρυσής της και δικαίωσε όσους αγωνίστηκαν για τα λειτουργία της: κατόρθωσε να καλύπτει επαρκέστατα τις ανάγκες των εμπορικών επιχειρήσεων, των βιομηχανιών και των Τραπεζών του νησιού για εξειδικευμένο προσωπικό αλλά όχι μόνο. Αρχικά στους απόφοιτους της Ε. Σ. Κ. δινόταν η δυνατότητα συμμετοχής σε διαγωνισμό οι επιτυχόντες του οποίου προσλαμβάνονταν ως «Εμπειροτέχναι γ' τάξεως». Από τη

δεκαετία του 1950 οι πτυχιούχοι της Ε. Σ. Κ. μπορούσαν να φοιτήσουν στην ΑΣΟΕ, στην Πάντειο Σχολή Πολιτικών Επιστημών και στην «Ανωτέραν Σχολήν Βιομηχανικών Σπουδών».

Τα τελευταία Πτυχία της Εμπορικής Σχολής Κερκύρας επιδόθηκαν της τελευταίους δεκατέσσερις μαθητές της σε μία απλή τελετή λήξης του σχολικού έτους 1963/64. Ήδη είχε αρχίσει να λειτουργεί το Οικονομικό Γυμνάσιο, ένα σχολείο που έμοιαζε πολύ περισσότερο με κοινό Γυμνάσιο (κυρίως στις

τρεις πρώτες τάξεις) και πολύ λιγότερο με επαγγελματική Σχολή. Και επειδή η εκπαίδευση ακολουθεί της κοινωνικές και οικονομικές εξελίξεις του τόπου, κι αυτό με τη σειρά του παύει να λειτουργεί το 1977. Με το νόμο 576/1977 θεσμοθετείται η οργάνωση-διοίκηση της Τεχνικής-Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και δημιουργούνται τα Τ.Ε.Λ. και οι Τ.Ε.Σ. (Π.Δ. 503/77). Ιδρύονται πλέον τμήματα οικονομίας και διοίκησης στα Επαγγελματικά Λύκεια (άρθρο 11).

Πηγή: Παρασκευή Σ. Ζούμπου «Εμπορική Σχολή Κερκύρας, 56 χρόνια επαγγελματικής εκπαίδευσης», εκδ. Βάνιας, 2019.

